

Q.P. Code : 305502

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) All questions are **compulsory**
(2) **Figures to right** indicate **full marks**.
(3) Support your answers with relevant case laws.

1. Answer in not more than **two** sentences

20

- (a) What is International Law?
- (b) Name the four criteria of Statehood.
- (c) What is constitutive theory of recognition of States?
- (d) What is Pacta Sunt Servanda?
- (e) What is continental Shelf?
- (f) What is Ozone Depletion?
- (g) What is Asylum in International Law?
- (h) Write two important functions of UNICEF.
- (i) Define Arbitration.
- (j) What do you understand by the term Right to Development?

2. Short notes (Any **Four**)

20

- (a) Vienna Convention on Law of Treaty
- (b) Peaceful Settlements of Disputes
- (c) Directive Principles and Human Rights
- (d) Rights of Children under Indian Constitution
- (e) United Nations Environment Program
- (f) Amnesty International

3. Situational Questions. (Solve any **two**)

12

- (a) Mr Santosh was a member of a Trade Union. Once while he was travelling he fell down from the running train. He was admitted to the government hospital in a serious condition. As required medical facilities were not available in the Government hospital he was later on shifted to a private hospital. He claimed the sum of money from the Govt. which he spent on his treatment in the private hospital.
- (i) Can the claim be maintainable in Court in the above situation? Why?
 - (ii) Give examples of two legislations based on International Conventions for improvement of workers condition.

TURN OVER

- (b) Bondana and Pacika are two neighboring states having boundary disputes. To resolve their disputes both the countries decide to approach the International Court of Justice.
- (i) State the procedure followed by the countries to approach the International Court of Justice.
 - (ii) Write the two famous cases decided by the International Court of Justice.
- (c) In a landmark Judgment the Supreme Court held that The National Human Rights Commission shall act according to the directions issued by the Supreme Court.
- (i) Discuss the functions of National Human Rights Commission.
 - (ii) What shortcomings are there in the power granted to the National Human Rights Commission as per The Protection of Human Rights Act, 1993

4. Discuss in detail (Any **four**)

- (a) Explain the term Sustainable Development? Explain various Acts which are enacted by the Central Government for the improvement of Environment.
- (b) Explain the role played by Supreme Court in India for the protection of human rights of people.
- (c) What is UNCLOS? Explain the importance of UNCLOS in resolving the disputes amongst disputing states.
- (d) Define Human Rights. Trace the development of Human Rights regime in modern times.
- (e) What is Recognition? Explain the Law relating to Recognition of States in International Law.
- (f) Define Treaty. What are the various stages of formation of a treaty? Give examples of two important treaties.

48

TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण: १००)

- सूचना: (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) उत्तरांना न्यायनिर्णयाचा संदर्भ द्या.
 (४) मराठी रूपांतराचे आकलन न झाल्यास इंग्रजी प्रश्नप्रतिका कृपया पहावी.

१. एक किंवा दोन ओळीत उत्तरे लिहा.

२०

- (१) आंतरराष्ट्रीय कायदा म्हणजे काय ?
- (२) राज्याची चार ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
- (३) राष्ट्र मान्यतेचे कॉन्सटीटीव सिद्धांत (Constitutive Theory)
- (४) पॅक्टा संट सरवंडा म्हणजे काय ?
- (५) कॉन्टीनॅटल शेल्फ म्हणजे काय ?
- (६) ओझोनचे थर कमी होणे म्हणजे काय ?
- (७) आंतरराष्ट्रीय कायद्यामध्ये शरणागती (Asylum) चे अर्थ लिहा.
- (८) युनिसेफ चे दोन महत्वाचे कार्य लिहा.
- (९) आरबीट्रेशन म्हणजे काय ?
- (१०) विकासाचे अधिकार याचे अर्थ लिहा.

२. कोणतेही चार लिहा.

२०

- (१) संधी या संदर्भात विएन्ना परिषद.
- (२) तंटा सोडविण्याचे शांतीचे मार्ग.
- (३) दिशानिर्देश तत्त्वे व मानवाधिकार.
- (४) भारतीय राज्यघटनेमध्ये दिलेले मुलांचे अधिकार.
- (५) संयुक्त राष्ट्र संघ पर्यावरण कार्यक्रम.
- (६) ऑसनेस्टी इंटरनॅशनल.

TURN OVER

३. कोणतेही दोन लिहा.

१२

(अ) श्री. संतोष हे ट्रेड युनियन चे सदस्य आहेत. एकदा ट्रेनद्वारे प्रवास करतांना त्यांना अपघात झाला. त्यांना उपचारासाठी सरकारी रुग्णालयांत दाखल करण्यांत आले. सरकारी रुग्णालयात पुढे लागणारे वैद्यकीय उपचार उपलब्ध नसल्यामुळे त्यांना नंतर खाजगी दवाखान्यात दाखल करण्यांत आले. त्यांनी सरकार विरुद्ध दावा दाखल केला व जे पैसे त्यांनी खाजगी रुग्णालयांत खर्च केले त्याची भरपाई मागीतली.

प्रश्न :

- (१) कोर्टात या दाव्याची दखल घेता येईल काय? का?
- (२) आंतरराष्ट्रीय कायद्यांच्या अनुषंगाने मजुरांच्या परिस्थितीत सुधारणा करण्यासाठी कोणते दोन कायदे पास करण्यात आले.

(ब) बोनडांना व पासिका हे दोन शेजारी राष्ट्र आहे. त्यांच्या सीमारेषावरून वाद आहे. हे वाद संपविण्यासाठी दोन्ही राष्ट्र आंतरराष्ट्रीय न्यायायाकडे दाद घेण्याचे ठरवितात.

प्रश्न :

- (१) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाकडे दाद मागण्यासाठी कोणत्या पद्धतीचा वापर करता येतो.
- (२) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाने निर्णय दिलेले उदाहरणे/केस लॉ लिहा.

(क) एका महत्वाच्या निकालात सर्वोच्च न्यायालयाने असे ठरविले की राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोगाने सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार कार्ये करावी,

प्रश्न :

- (१) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग यांचे कर्तव्ये लिहा.
- (२) द प्रोटेक्शन ऑफ ह्युमन राईट्स अॅक्ट, १९९३ या मध्य राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाला जे अधिकार दिलेली आहेत त्यांत कोणत्या कमतरता आहेत.

४. कोणतेही चार उत्तरे लिहा

४८

- (१) शाश्वत विकास याचे अर्थ स्पष्ट करा? केंद्र सरकारने पारीत केलेल्या पर्यावरणाचे विकास संबंधी महत्वाचे कायदे कोणते ते लिहा.
- (२) सर्वोच्च न्यायालयाने लोकांचे मानवाधिकाराचे संरक्षण करण्यासाठी बजावलेली भूमिका स्पष्ट करा
- (३) युनक्लास (UNCLOS) म्हणजे काय ? राज्यांचे आपसांतले तंटे सोडविण्यासाठी युनक्लासचे महत्व स्पष्ट करा.

- (४) “मानवाधिकार” म्हणजे काय ? “मानवाधिकार” या संदर्भाचा विकास सध्याच्या आधुनिक काळात स्पष्ट करा.
- (५) मान्यता (Recognition) म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय कायदा यामध्ये मान्यतेचे सिद्धांत यांचे संबंध स्पष्ट करा.
- (६) संधी म्हणजे काय ? संधी चे वेगवेगळे टप्पे कोणते ? संधीचे दोन महत्वाचे उदाहरणे द्या.

—————

munotes.in